

Belge

TRABZON VALİSİ SİRRÎ PAŞA'NIN 1880 TARİHLİ
BİR RAPORUNA GÖRE DOĞU KARADENİZ'İN
ÖNDE GELEN AİLELERİ

AYHAN YÜKSEL

Osmanlı taşra idaresinde güçlü mahallî aileler etkili bir biçimde söz sahibi olmuşlardır. Âyân, eşrâf, hânedân, zâde ve ağa gibi adlarla anılan bu zümre, *vücûh-ı memleket*, yani memleketin saygın ve ileri gelenleri diye nitelendirilmişlerdir.¹ Bu ailelere mensup olanların içlerinden yönetici, vali ve kadı gibi görevliler çıkmış, bunlar mahallî idareyi ellerinde bulundurmışlar, şehir ve kasabalarında hükûmet görevlileri ile birlikte etkinliklerini sürdürmüşlerdir. Özellikle XVIII. yüzyılın ortalarına doğru Bâb-ı Âlî'nin taşradaki gücünün azalması ile beraber bir âyân ailesinin kendi bölgesinde devâmlı olarak idarecilik yapması, "hânedân" hüviyeti taşıyan büyük ailelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Söz konusu bu aileler etkinliklerini, idarî merkezîyetçiliğin güç kazandığı Tanzimat dönemi ve hatta Osmanlı sonrası Cumhuriyet döneminde de sürdürmüş, Yakınçağ Türk siyasi, sosyal ve iktisadî hayatındaki rollerini ve önemlerini devam ettirmeyi başarmışlardır.

Burada ele alınan konu, âyânlığın kaldırılmasından sonra da bölgede hâlâ etkinliklerini sürdürmekte olan, âyân, derebeyi ve mütegalibe tabirleriyle anılan nüfûzlu ailelere dâirdir. Bu kabîlden olmak üzere, Doğu Karadeniz

¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Âyân", *İslâm Ansiklopedisi* [=İA], II, İstanbul 1944, 40-42; Özcan Mert, "Âyân", *TDV İslâm Ansiklopedisi* [=DİA], IV, İstanbul 1991, 195-198. Daha geniş bilgi için bkz. Yücel Özkaya, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Âyânlık*, Ankara 1994; Yuzo Nagata, *Tarihte Âyânlar*, Ankara 1997.

bölgesinde de âyân olarak nitelendirilen ailelere rastlanmaktadır.² Meselâ, 1789'da Rusya ile başlayan savaş sebebiyle Kafkasya cephesine Doğu Karadeniz'den asker gönderilmesine dâir bir mühimme kaydında yaklaşık 40 kadar âyân ailesinin adları ve bu ailelere mensup önde gelenlerin isimleri yer almaktadır. Bunlar arasında varlıklarını günümüzde de sürdüren Abanosoğulları, Bahadıroğulları, Cordanoğulları, Ekşioğulları, Eyüboğulları, Fetahoğulları, Gümrükçüoğulları, Kalcıoğulları, Kanberoğulları, Kuğuoğulları, Küçük İbrahimoğulları, Mataracıoğulları, Sakaoğulları, Sarı Alioğulları, Telatoroğulları aileleri sayılabilir.³

Varlıklarını sürdüren ve bölgede bazen huzursuzluğa sebep olan bu âyân ailelere karşı en etkin mücadele II. Mahmud (1808-1839) devrinde yapılmıştır. II. Mahmud, başına buyruk hareket eden bu ailelerin ortadan kaldırılması için onların üzerine ordu göndermek bazen de onları birbirine düşürmek suretiyle merkezî otoriteyi hâkim kılmayı başarmıştır. Padişah itaatkâr ve güçlü âyân ailelere karşı ise kuvvet kullanmamış, onları zaman içinde tasfiye etme yolunu tercih ederek yerlerine Bâb-ı Âlf'nin temsilcilerini tayin etmiş ve âyânın taşradaki etkisini azaltmıştır. Âsi âyân ailelerin çoğunu idam ve malları ile emlakını müsâdere ettirmiştir. Uygulanan merkezileştirme siyaseti sonunda, âyân aileler idarî ve askerî güçlerini kaybetmiş olmakla beraber, taşradaki sosyal ve iktisadî nüfuzlarını devam ettirme imkânını

² Âyânlığın doğuşu ve nasıl, hangi şartlarla ortaya çıktıkları tartışmalıdır. Bu kabil kimselerin zenginleşmesi ve toplum içinde sivrilmesi bölgelere göre farklılıklar arz eder. Meselâ, Batı Anadolu'da çiftlik sahibi olmak bir ölçü iken, aynı ölçüyü Doğu Karadeniz için belirlemek zor görünmektedir. Doğu Karadeniz'de âyânlığın doğuşunda başka etkenler rol oynamıştır. Bunlar arasında Osmanlı-İran savaşının (1723-1749) sefer güzergâhının Doğu Karadeniz sahillerini takip etmesi, mühimmat ve asker naklinin bu kıyılardaki limanlar kullanılarak gerçekleştirilmesi, yerli ailelerin seferlere katılmaları ve böylece durumlarını kuvvetlendirmesi, maden eminliğini ele geçirmeleri, iltizâm yoluyla mahallerinde vergi toplamaları gibi hususlar yer almaktadır. Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Feridun Emecen, "Doğu Karadeniz'de Âyânlık: Tirebolulu Kethüdazâde Mehmed Emin Ağa", *TTK Belleten*, LXV/242 (Nisan 2001), 193-215. Nitekim, Doğu Karadeniz âyân aileleri arasında yer alan Kelalioğulları şekavet ile ortaya çıkmış, 1750'li yıllarda Gümüşhane-Esbiye madeni ile irtibatlı bulunan Tirebolu voyvodalığını ele geçirmişlerdir. Kelalioğlu'nun nüfuzu hem maden eminliğine, hem de Osmanlı öncesinde bölgeye yoğun bir şekilde yerleşen Türkmen-Çepni boylarının insan gücüne dayanmaktadır.

³ Atillâ Çetin, "Sefer-i Hümayûn'da Anadolu Yiğitleri", *Tarih ve Medeniyet Dergisi*, 44 (Kasım 1997), 57; Faruk Sümer, *Tirebolu Tarihi*, İstanbul 1992, 104-105; Aydın Güven, "Trabzon Âyânlarından Şatıroğlu Osman Ağa'nın Bölgedeki Faaliyetleri (1808-1830)", *Trabzon ve Çevresi Uluslar Arası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu (3-5 Mayıs 2001)*, Trabzon 2002, 345-348.

ellerinden bırakmamışlar, âyân, eşrâf, derebeyi ve benzeri isimlerle varlıklarını ve nüfuzlarını sürdürmüşlerdir.⁴ Nitekim, burada yayınlanan belge, bu hânedânların II. Mahmud'dan sonra, aradan geçen 30-40 yıllık bir süreye rağmen bölgede nüfuzlarını devâm ettirmekte olduklarını göstermektedir. Trabzon Valisi Sırrı Paşa'nın⁵ Mâbeyn Başkâtıblığı'ne Trabzon'dan ve Rize'den gönderdiği iki rapor Trabzon yöresindeki asâyişle ve Rize'deki "*eski derebeyi*" ailelerine mensup bazı önde gelen şahısların halk üzerindeki tesiriyle ve buna karşı alınacak tedbirlerle, İngiliz ve Rus konsoloslarının faaliyetleriyle ilgilidir. Vali Sırrı Paşa, bu raporuna ek olarak ayrıca Trabzon, Gümüşhane ve Lâzistan sancaklarında 1293-1296 (1876-1880) yıllarında işlenen ve Trabzon Bidâyet ve İstînaf mahkemelerine intikal eden ağır suçları (cinâyetleri)⁶ ve 1293-1295 (1876-1879) yıllarındaki Ermeni, Rum ve Müslüman erkek nüfus durumunu⁷, kıdem, haysiyet, emlâk ve servetçe önde gelen aileleri ve şahısların adlarını ihtiva eden bir defteri⁸ Mâbeyn Başkâtıplığı'ne yollamıştır.

Vali Sırrı Paşa aldığı emir üzerine Rize'ye gitmiş ve buradan da Mâbeyn Başkâtıblığı'ne 7 Şevval 1297 (13 Eylül 1880) tarihli bir rapor daha göndermiştir.⁹ Bundan anlaşıldığına göre asıl Lâzistan denilen mahallerdeki eski derebeyi¹⁰ ailelerinin *ahfâdı* halk üzerinde baskı yapmakta, bu durum

⁴ Ö. Mert, *aynı makale*, 198.

⁵ Giritli Sırrı Paşa (Kandiye 1844-İstanbul 1894) 1879 ve 1880-1882 yıllarında iki kez Trabzon valiliğinde bulundu. Şaire Leylâ Saz hanım ile evli idi. Basılmış ve henüz yayımlanmamış eserleri vardır. Bkz. Mahmut Goloğlu, *Trabzon Tarihi* (yay. haz. Veysel Usta), Trabzon 2002, 141-142.

⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Yıldız Perakende Evrakı Umûmî Vilâyetler Tahrîrâtı*, nr. 2/40, lef: 2.

⁷ *Aynı belge*, lef: 6.

⁸ *Aynı belge*, lef: 8.

⁹ *Aynı belge*, lef: 3.

¹⁰ Sırrı Paşa, Lâzistan'da bulunan bu aileleri "derebeyi" olarak nitelendirmektedir. Derebeylerinin ortaya çıkışı, devlet gücünün zayıflamasının sonucudur. XVII. yüzyıl ortalarında devletin Avusturya, Rusya ve İran'la yapılan savaşlarda "serhat kulları", valilerin "yerli kulları", âyânların adamları, işsiz güçsüzlerden toplanabilen gönüllüler derebeyliğin gelişmesini besleyen kaynaklar olmuştur. Derebeylerin orduları, kendi bölgelerinde toplanan vergilerle karşılanıyordu. Öteki gelir kaynakları da köylüyü soymalarıydı. Âyânlarla derebeyler arasındaki fark, âyânların çoğunun bağımsızlık istemekten ziyâde bir özerklik peşinde olmaları, ender olarak isyan etmeleri, çoğu kez devlet yanında derebeylere karşı savaşmalarıdır. Derebeyler ise bağımsız mahallî hânedânlar kurmaya eğilimlidirler. İçlerinde, Rusya, Fransa ve Avusturya ile temas ederek yardım alanlar vardı. Güçlenmeleri merkezî devletin

halkta bir rahatsızlık ve hoşnutsuzluk yaratmaktadır. Bu rahatsızlığın ortadan kaldırılması ancak nüfûzlu kimselerden bazılarının buradan "*teb'îd*"ine, yani uzaklaştırılmalarına bağlıdır. Ancak, sürgüne gönderilecek bu kimselerin içinde yörelerinde tanınmış, sevilen ve devlet için hizmet yapmış yararlı şahıslar bulunduğundan bunların sürgüne tâbi tutulmaları yerine vilâyetlerde çeşitli işlerde istihdam edilmek üzere İstanbul'a çağrılmaları daha uygun olacaktır. Böyle bir uygulama hem kendileri, hem de bütün memleket ve ahâli için hayırlı olacaktır. Yalnız, nüfûz sahibi olan ileri gelenler içinde zararlı, fakat her işe muktedir olanların mutlaka İstanbul'a gönderilmesi gereklidir.

Vali Sırrı Paşa tarafından İstanbul'a gönderilen, Doğu Karadeniz'in mümtaz, yani önde gelen aileleri ve şahıslarına ait defterin takdim başlığında "*Canik sancağından mâ'adâ Trabzon vilâyetinin elviye-i bâkıyye-i selâse-sinde kıdem ve haysiyyet ve emlâk ve servetçe ahâlî-i sâ'ireden mümtâz olanların isim ve şöhretini mübeyyin defterdir*" kaydı bulunmaktadır. Defter, Trabzon, Gümüşhane, Giresun, Tirebolu, Görele, Ordu, Of, Sürmene, Vakfıkebir, Rize, Hopa, Atina (Pazar), Torul kazalarını, Şarlı (Beşikdüzü), Maçka, Yomra, Akçaâbâd, Mapavri (Çayeli), Karadere (Kalkandere), Kurâ-yi seb'â (İkizdere), Arhavi ve Kürtün (Özkürtün) nâhiyelerini içermektedir.

Bu listeye göre kıdem, haysiyet, servet, emlâk bakımından Trabzon şehrinde önde gelen otuzdört (%14.40), Giresun'da onaltı (%6.78), Ordu'da onbir (%4.67), Tirebolu'da üç (%1.28), Of'ta beş (%2.11), Sürmene'de üç (%1.28), Görele'de iki (%0.85), Vakfıkebir'de iki (%0.85), Şarlı'de üç (%1.27), Maçka'da üç (%1.28), Yomra'da sekiz (%3.38), Akçaabat'ta on (%4.23), Rize'de kırkaltı (%19.49), Mapavri'de dokuz (%3.81), Karadere'de yedi (%2.97), Kurâ-yi seb'a'da dokuz (%3.38), Hopa'da on (%4.23), Arhavi'de onbir (%4.67), Atina'da yedi (%2.97), Hemşin'de dört (%1.70), Gümüşhane'de yirmiyedi (%11.44), Torul'da beş (%2.11), Kürtün'de iki (%0.85) olmak üzere toplam 236 kişi bulunmaktadır. Bunların 31'i gayrimüslim (%13.13), 204'ü Müslüman (%86.87) ahâlidendir. Sırrı Paşa tarafından mümtaz olarak nitelendirilenler en fazla Rize'de bulunmakta, bunu Trabzon ve Gümüşhane izlemektedir. Bunların valinin raporu doğrultusunda İstanbul'a yollanıp yollanmadığı hakkında şimdilik bir bilgi bulunmamakta ise de bu düşüncenin gerçekleşmemiş olduğu açıktır. Zira, burada adları veri-

askerî gücünün zayıfladığı, yabancı devletlerle savaş ya da diplomasi güçlükleri içine düştüğü, asker kaçaklarının, eşkıyanın çoğaldığı zamana rastlar. Bkz. Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma* (yay. haz. Ahmet Kuyaş), İstanbul 2002, 109-110.

len aileler bu tarihlerden sonra da mahallerinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Mezkûr defterde yer alan kişilerin isim ve şöhretleri yerleriyle birlikte aşağıda liste hâlinde transkribe edilerek verilmiş, çok sayıdaki derebeyleri hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Doğu Karadeniz'de Mümtâz Aileler (1880)

Kazanın adı	Ailelerin adları	Sırrı Paşa'nın düşünceleri
Nefs-i Trabzon kasabası	Hacı Ârif Ağa-zâde mütemâyiz Emîn Hilmî Efendi	Kıdem ve haysiyetçe birinci derecede ise de emlak ve servetçe üçüncü derecededir.
"	Kalcı-zâde emîrî'l-ümerâ Hacı Osman Paşa ¹¹	Kezâ
"	Kalcı-zâde istabl-ı âmire pâyelülerinden Mehmed Bey	Kıdem ve haysiyetçe birinci derecede ise de emlak ve serveti kalmamıştır.
"	Tüccârdan Nemli-zâde Hacı Ahmed ve Mahmûd Efendiler	Emlak ve servetçe birinci derecenin dahi fevkinde ise de kıdem ve haysiyetçe ikinci derecededirler.
"	Meclis-i beledi re'îsi mütemâyiz Ali Rıza Efendi	Kıdem ve haysiyetçe ikinci derecede ise de emlak ve serveti yoktur.
"	Subaşı-zâde sâniyeden Pertev Efendi ¹²	Kıdem ve haysiyetçe ikinci ve emlak ve servetçe üçüncü derecededir.
"	Eyüb-zâde sâniyeden Ali Gâlib Efendi ¹³	Kezâ
"	İstabl-ı âmire payelülerinden Mısırlı-zâde Mehmed Bey	Kıdem ve haysiyetçe ikinci derecede ise de serveti yoktur.
"	Tüccârdan Çulha-zâde Hacı Hüseyin Efendi	Emlak ve servetçe birinci derecede ise de kıdem ve haysiyetçe ikinci derecededir.

¹¹ 1877'de Trabzon Tapu Müdürü. Kalcıoğulları, Trabzon'un eski ve âyanlık yapmış bir ailesidir. Aileden Ömer Ağa 1791'de, Memiş Ağa 1807'de Trabzon âyanı, Osman Ağa 1816'da ayaklanan Trabzon Ağasıdır (Goloğlu, *aynu eser*, 237).

¹² 1907'de ölen Subaşı-zâde Pertev Paşa'nın mezar taşı kitâbesi için bkz. Goloğlu, *aynu eser*, 211.

¹³ 1871'de Trabzon Belediye Reisi, 1877'de Trabzon mebûsu. Ali Galib Efendi, 1920'de Birinci Büyük Millet Meclisi'ne giderken yolda vurulan İzzet Bey'in babasıdır (Goloğlu, *aynu eser*, 230).

"	Tüccârdan Kalaycı-zâde Osman Efendi	Kezâ
"	Tüccârdan Sandalcı-zâde Hüseyin ve Temel Efendiler	Yalnız emlak ve servetçe birinci derecedirler.
"	Hamamcı-zâde Hâfız Ahmed ¹⁴ ve Hüseyin Efendiler	Yalnız emlakçe birinci derecedirler.
"	Tüccârdan Arnavud-zâde sâniyeden Ahmed Lütfî Efendi	Servet ve haysiyetçe ikinci derecedir.
"	Dizdar-zâde Kapucubaşı Hacı Emîn Efendi	Kıdem ve haysiyetçe birinci dereceye karîb ise de emlak ve servetçe üçüncü derecedir.
"	Abanos-zâde Ali Ağa	Servetçe üçüncü, haysiyetçe ikinci derecedir.
"	Rum tüccârından Goran-oğlu Panika ve Yorgi Efendiler	Haysiyetçe birinci ve servetçe üçüncü derecedirler.
"	Rum tüccârından Bodur-oğlu sâleseden Panika Ağa	Haysiyetçe birinci ve emlak ve servetçe ikinci derecedir.
"	Rum tüccârından Hacı Toman-oğlu İlyâ Ağa	Haysiyet ve servetçe ikinci derecedir.
"	Rum tüccârından Kayserili Hacı Yani Ağa	Kezâ
"	Masaryan Ohannes Efendi	Kezâ
"	Mazlumyan Artin Ağa	Kezâ
"	Bârkendâf-oğlu Simon Ağa	Kezâ
"	Tamzaralı Hadiş-oğlu Karabet Ağa	Kezâ
"	Kapucubaşı Hacı Derviş Ağa	Haysiyet ve servetçe üçüncü derecedir.
"	Çizmeci-zâde Hacı Ömer Efendi	Kezâ
"	Tüccârdan Kayserili Hacı İbrâhîm Efendi	Kezâ
"	Alaybey-zâde Hacı Osman Efendi	Servet ve haysiyetçe üçüncü derecedir.
"	Hacı Halil-zâde Osman ve Mustafa Efendiler	Kezâ

¹⁴ Akçaabat'tan gelen kayıkların Faros mahallesi kayalıklarına çarpıp batmaması için 1837'de bu kayaların üstüne bir fener kazığı diktiren zât (Goloğlu, aynı eser, 142).

"	Fütuvacıyan Hacı Simon Ağa	Kezâ
Giresun kazası	Dizdar-zâde Ahmed Bey ve oğlu Abdullâh Bey	Kıdem ve haysiyetçe birinci ve servetçe ikinci derecededir.
"	Lâçin-zâde Genç Ağa	Yalnız servetçe birinci derecededir.
"	Sarı Bayrakdar-zâde İsmâ'il Kapudan	Servetçe ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Bayazıd-zâde Emrullâh Ağa	Kezâ
"	Akköy [Bulancak]'de Kara İbrahim-zâde Ahmed Ağa	Kezâ
"	Pirazîz'de Tire Ali-zâde Ali Ağa	Kezâ
"	Gedik Ali-zâde Ahmed Ağa	Kezâ
"	Nohud-oğlu Yorgi Ağa	Kezâ
"	Pasdırmacı Ömer Kapudan	Kezâ
"	Sarı Bayrakdar-zâde Ömer Kapudan	Kezâ
"	Arzuhâlcî Hasan Efendi	Kezâ
"	Tâclî-zâde Hâşim Efendi	Kezâ
"	Bekir Efendi	Kezâ
"	Tüccârdan Mustafa Efendi	Yalnız servetçe birinci derecededir.
"	Arslan-oğlu Lazari Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
Ordu kazası	Hazînedar-zâde Ali Bey ve birâderleri İbrâhîm ve Osman Beyler ¹⁵	Kezâ
"	Yine Hazînedar-zâde Ahmed Bey	Kezâ
"	Felek-zâde Süleyman Ağa	Kezâ
"	Habsamana'da [Gölköy] Şihman-zâde Süleyman Bey	Kezâ
"	Zaîm-zâde Ârif Efendi	Kezâ
"	Ulubey'de Alaybeyi-zâde Abdurrahmân Efendi	Kezâ

¹⁵ Hazinedar-zâdeler, uzun yıllar Trabzon valiliğini elinde bulunduran Fatsalı eski ve tanınmış bir ailedir. Aileden Süleyman Paşa 1811'de Trabzon valiliği yapmıştır (Goloğlu, *aynı eser*, 235).

"	Nefs-i Ordu'da Kuzma-oğlu Kostantin Ağa	Kezâ
"	Hacı Gorgor-oğlu Pano Ağa	Kezâ
"	Ermeni tüccârından Kiğork [Kevork] Ağa	Kezâ
Tirebolu kazası	Hacı Emin Kapudân-zâde Mehmed ve Hüseyin Efendiler	Servetçe birinci haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Nâib-zâde Hacı Ömer Ağa	Kezâ
"	Rum milletinden Hacı Mihail Ağa	Kezâ
Of kazası	Saraylı-oğlu Hasan Efendi	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Çağır [Çakır]-oğlu Mustafa Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Kemençeci-oğlu Salih Ağa	Kezâ
"	Hacı İslâm-oğlu Hacı İbrâhîm Ağa	Kezâ
"	Hacı Kahraman Ağa	Kezâ
Sürmene kazası	Paz [Bazı]-oğlu Cafer Ağa ¹⁶	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Zorba Hasan Ağa	Kezâ
"	Çireli [Cireli]-oğlu Genç Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
Görele kazası	Kara Kadı Efendi	Servetçe ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Kuğu-zâde Süleymân Bey ¹⁷	Servetçe ve haysiyetçe ikinci derecededir.
Vakf-ı kebîr kazası	Bâder [Badur]-oğlu Yusuf Ağa	Haysiyetçe birinci ve servetçe ikinci derecededir.
"	Bâder-zâde Ahmed Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.

¹⁶ Aileden Bazıoğlu İsmail Ağa, Tuzcuoğlu'nun 1816'daki ayaklanmasında Memiş Ağa'nın yanında yer almıştı (Faruk Sümer, *Tirebolu Tarihi*, İstanbul 1992, 119).

¹⁷ Kuğuoğulları, Görele-Çavuşlu'da oturan, Trabzon'da âyânlık yapan eski bir ailedir. Aileden Süleymân Ağa, 1789'da Görele âyânı idi (Hasan Umur, *Of Tarihine Ek*, İstanbul 1956, 65).

Şarlı nâhiyesi	Uzun-zâde Keleş ve birâderi İsmâ'il Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededirler.
"	Kuku-zâde Hasan Bey	Servet haysiyetçe ikinci derecededir.
Maçka nâhiyesi	Eyüb-zâde Mustafa Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Eyüb-zâde Nûrî ve birâderi İsmâ'il Ağalar	Yalnız haysiyetçe birinci derecededir.
Yomra nâhiyesi	Kalabkalı Ali Efendi	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Gümüşhaneli Ali Efendi	Kezâ
"	Yetim-oğlu Hasan Ağa	Kezâ
"	Hacı Hamza-oğlu İbrâhîm Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Kibâr-oğlu Mahmûd Efendi	Kezâ
"	Kemenceli-oğlu Ali Ağa	Kezâ
"	Şâtır-zâde Kapucubaşı Mikdâd ve birâderi İbrâhîm Beyler	Servet ve haysiyetçe birinci derecededirler.
Akçaâbâd nâhiyesi	Bağdadlı-zâde İbrâhîm Efendi	Servet ve haysiyeti yolundadır.
"	Hacı Musa-zâde Emîn Ağa	Serveti yolundadır.
"	Serdar-zâde Mustafa ve Ahmed Ağalar	Servetleri yolundadır.
"	Hacı Ahmed Can Efendi	Kezâ
"	Hacı Sâlih-zâde Ömer ve Hacı Mehmed Ağalar	Kezâ
"	Mersinli Hacı Mehmed Ağa	Servet ve haysiyeti yolundadır.
"	Saralı Hacı Bekir Ağa	Kezâ
"	Arnavud-zâde İbrâhîm Ağa	Kezâ
Rize kasabası	Hacı Memiş Paşa-zâde Hacı Ahmed Bey	Servet ve emlak ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	[Hacı Memiş Paşa-zâde Hacı Ahmed Bey'in] biraderleri Mes'ûd ve Mehmed Ali Bey	Servet ve emlakçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Tuzcu-zâde Mahmud Ağa	Emlakçe ve haysiyetçe birinci derecededir.

"	Tuzcu-zâde Hacı Mehmed Ağa	Kezâ
"	Tuzcu-zâde İsmâ'il Ağa	Kezâ
"	Mataracı-zâde Hacı Mustafa Efendi	Servetçe ve emlak ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	[Mataracı-zâde Hacı Mustafa Efendi'nin] birâderi Hacı Ahmed Efendi	Kezâ
"	Kaba Osman-oğlu Hacı Osman Kapudan	Emlak ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Birik-zâde Hacı Osman Efendi	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Hacı Mahmud-zâde Hacı Derviş Ağa	Kezâ
"	Hacı Genç Ağa-zâde Hacı Hâfız Ali Efendi	Kezâ
"	Hacı İsmâ'il Ağa-zâde Hacı İsmâ'il Efendi	Kezâ
"	Selyan-zâde Ömer Efendi	Kezâ
"	Tuzcu-zâde Hurşid Efendi	Kezâ
"	Durmuş Efendi-zâde Hacı Hamîd Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Yanık-zâde Bahadır Ağa	Emlakçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Kadı-zâde Hacı Ali Efendi	Haysiyetçe birinci derecede ise de emlakçe ikinci derecededir.
"	Hacı İbrâhîm Efendi-zâde Hacı Osman Efendi	Haysiyetçe birinci derecede ise de emlakçe üçüncü derecededir.
"	Eyüb-zâde Hacı Mehmed Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Tuzcu-zâde Hacı Ârif Ağa	Emlak ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Sökaz-zâde Hacı Yusuf Ağa	Kezâ
"	Dikena-zâde Hacı Hüseyin Efendi	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Türîdî-zâde Hacı Mehmed Ağa	Kezâ
"	Lâz-zâde Hacı Mehmed Ağa	Kezâ

"	Dervîş-zâde Hacı Sâlih Efendi	Kezâ
"	Molla-zâde Râuf Efendi	Kezâ
"	Hacı Mahmûd-zâde Hacı İsmâ'îl Efendi	Kezâ
"	Hacı Şükür-zâde Hacı Emîr Ahmed Ağa	Servetçe ikinci derecede ise de haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Şâd-oğlu Mustafa Efendi	Kezâ
"	Kanbur-oğlu Hacı Sâlih Efendi	Kezâ
"	Molla Ömer-zâde Hacı Ali Ağa	Kezâ
"	Hacı Bilâl Efendi-zâde Hacı Hâfız Süleyman Efendi	Haysiyetçe ikinci derecede ise servetçe üçüncü derecededir.
"	Güveli-zâde Hacı Ali Ağa	Servet ve haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Kazgancı Hamîd Efendi	Kezâ
"	Zırh-zâde Şâkir Efendi	Kezâ
"	Hacı İbrahim-zâde Hacı Hüseyin Efendi	Haysiyetçe birinci derecede ise de emlakçe üçüncü derecededir.
"	Kalender-oğlu Haralambo Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Liyanik-oğlu Filibo Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Hacı Kosta-oğlu Borika Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Hacı İstavre-oğlu Yani Ağa	Servetçe üçüncü derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Bıyık-oğlu Yapo Ağa	Kezâ
"	Kuvel-oğlu Hacı Mustafa Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Maçın-zâde Hacı Ahmed Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Sofî-zâde Hacı Mehmed Ağa	Kezâ
"	Şalvar-oğlu Yani Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
Mapavri nâhiyesi	Şerîf-zâde Hacı Yusuf Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.

"	Hacı Osman Efendi-zâde Mustafa Efendi	Servetçe ikinci ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Hacı-oğlu İlyas Efendi	Servetçe üçüncü ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Baltacı-oğlu Abdî Ağa	Kezâ
"	Şerîf-zâde Abdî Ağa	Kezâ
"	Tüysüz-oğlu Hacı Osman Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Kâmil-oğlu Ahmed Efendi	Kezâ
"	Tüysüz-oğlu Eyüb Ağa	Servetçe ikinci ve haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Kürd-oğlu Ali Efendi	Servetçe üçüncü derecede ise de haysiyetçe birinci derecededir.
Karadere nâhiyesi	Seymen-zâde Tâhir Ağa	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Kalpak-oğlu Hacı Hüseyin Ağa	Servetçe birinci ve haysiyetçe üçüncü derecededir.
"	Gürün-oğlu Osman Ağa	Servetçe üçüncü ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Kansız-oğlu Hurşîd Ağa	Kezâ
"	Kukul-oğlu Hüseyin Ağa	Kezâ
"	Müderris Hüseyin Efendi	Yalnız haysiyetçe birinci derecededir.
"	Likvân-oğlu Hacı Mustafa Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
Kurâ-yi seb'a nâhiyesi	Püper [Biber]-oğlu Hacı Habîb Ağa ¹⁸	Servet ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Püper-oğlu Tufan Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Kotav [Kotev]-oğlu Mehmed Ali Ağa	Kezâ
"	[Kotav-oğlu Mehmed Ali Ağa'nın] birâderi Mehmed Ağa	Kezâ
"	Şeyh Hacı Osman Efendi	Servetçe üçüncü derecede ise de haysiyetçe birinci derecededir.

¹⁸ Aileden Memiş Ağa, 1821'de ayaklanan Rize ağalarındandır.

"	Ekşi-oğlu Ali Ağa	Servetçe ikinci derecede ise de haysiyetçe birinci derecededir.
"	[Ekşi-oğlu Ali Ağa'nın] birâderi Mehmed Ağa	Kezâ
"	Atmaca-oğlu Hacı Ali Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe üçüncü derecededir.
Hopa kazası	Ahmed Efendi-zâde Hüseyin Behcet Efendi	Emlâk ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Çordan [Cordan]-zâde Abdurrahmân Ağa	Emlâkçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Osman Ağa-zâde Hacı Hüseyin Efendi	Kezâ
"	Köse Hacı-zâde Ömer Ağa	Kezâ
"	Eyüb-zâde Hasan Efendi	Kezâ
"	Osman Ağa-zâde Ahmed Ağa	Emlâkçe ikinci derecede ise de haysiyetçe birinci derecededir.
"	Çordan-zâde Kadîr Ağa	Kezâ
"	Hacı Mustafa Efendi-zâde Ali Fâik Efendi	Kezâ
"	Eyüb Ağa-zâde Halîm Efendi	Emlâk ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Şehrî-zâde Osman Efendi	Emlâkçe üçüncü derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
Arhavi nâhiyesi	Hacı Şâhin-zâde Mehmed Bey	Emlâk ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	Çordan-zâde Hacı Aziz Ağa	Kezâ
"	Hamîd Efendi	Kezâ
"	Dursun Efendi	Kezâ
"	Kurd-oğlu Hacı Mahmûd Efendi	Emlâkçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	[Kurd-oğlu Hacı Mahmûd Efendi'nin] birâderi Hacı Hasan Efendi	Kezâ
"	Yörüük-zâde Hacı Ali Efendi	Kezâ
"	Hacı Ali-oğlu Hasan Bey	Kezâ
"	Hacı Ali-oğlu Yakub Efendi	Kezâ

"	Mirasyedi-oğlu Mahmüd Efendi	Emlâk ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Bayrakdâr-oğlu Hacı Ali	Kezâ
Atina kazası	Pasa [Basa]-zâde Halîm Efendi	Emlâk ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Pasa-zâde Mecîd Efendi	Kezâ
"	Telator-zâde Hasan Ağa	Kezâ
"	Nâ'ib-zâde Mustafa Efendi	Emlâk ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Hacı İbrâhim Efendi-zâde Sâdık Efendi	Emlâkçe üçüncü derecede ise de haysiyetçe ikinci durumdadır.
"	Balta-zâde Ali Ağa	Kezâ
"	Sif-zâde İsmail Ağa	Kezâ
Hemşin nâhiyesi	Han Ağa-zâde Hacı Osman Ağa	Emlâk ve haysiyetçe birinci derecededir.
"	[Han Ağa-zâde Hacı Osman Ağa'nın] yeğeni Halîd Efendi	Kezâ
"	Fârâ-zâde Reşîd Ağa	Emlâkçe üçüncü derecede ise de haysiyetçe birinci derecededir.
"	Reyhân-zâde Hurşîd Ağa	Emlâkçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
Gümüşhane kasabası	Hacı Abdî Ağa	Haysiyet ve servetçe birinci derecededir.
"	Hacı Ahmed Ağa	Kezâ
"	Ruk'a-oğlu Ömer Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	[Ruk'a-oğlu Ömer Ağa'nın] birâderleri Hâfız ve Rif'at Ağalar	Emlâk ve servet ve haysiyetçe ikinci derecedirler.
"	Silâhdar Ağa-zâde İbrâhîm Efendi	Haysiyet ve servetçe birinci derecededir.
"	Silâhdar Ağa-zâde Ali Efendi	Haysiyet ve servetçe ikinci derecededir.
"	Kasab Ömer Ağa	Kezâ
"	Mavrangilli Edhem Ağa	Kezâ
"	Topal-oğlu İbrahim Ağa	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.

"	Bakkal İbrâhîm Ağa	Servet ve haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Hacı Dervîş Ağa	Kezâ
"	Nu'mân Efendi	Kezâ
"	Şehbender-zâde Kâmil Efendi	Kezâ
"	Şarkada-zâde	Kezâ
"	Nâzır Ağa-zâde Ömer Ağa	Kezâ
"	Nu'man Efendi birâderi Ahmed Ağa	Kezâ
"	Hacı Kostantin Efendi	Haysiyet ve servetçe birinci derecededir.
"	Zaz Hacı Borika	Servetçe birinci derecede ise de haysiyetçe ikinci derecededir.
"	Mumcu-zâde Hacı Borika ve birâderi	Haysiyet ve servetçe ikinci derecededir.
"	Hacı Artin Ağa	Haysiyet ve servetçe birinci derecededir.
"	[Hacı Artin Ağa'nın] karındaşı	Haysiyet ve servetçe ikinci derecededir.
"	Hacı Yorgi	Kezâ
"	Hacı Anastas	Kezâ
"	Çakır Çorbacı	Kezâ
"	Filibos Ağa	Kezâ
Torul kazası	Üçüncü-zâde Ali Bey	Haysiyet ve servetçe birinci derecededir.
"	[Üçüncü-zâde Ali Bey'in] birâderi İskender Bey	Kezâ
"	[Üçüncü-zâde Ali Bey'in] diğer birâderi Mahmûd Bey	Kezâ
"	[Üçüncü-zâde ailesinden] diğerleri Süleyman ve Hacı Sâlih Beyler	Kezâ
Kürtin nâhiyesi	Yakub-oğlu Ağa	Kezâ
"	Mukayyed-zâde	Kezâ

یازده - اوتکما - ص	یازده طیم اذکما	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
یازده جی اذکما	یازده جی اذکما	کنا	کنا
تلطیر ناره حسه اغا	تلطیر ناره حسه اغا	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
ناب ناره سطفا اذکما	ناب ناره سطفا اذکما	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
ما جی اهر اذکما ناره صا اذکما	ما جی اهر اذکما ناره صا اذکما	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
الک ناره علی اغا	الک ناره علی اغا	کنا	کنا
حیف ناره اسماعیل اغا	حیف ناره اسماعیل اغا	کنا	کنا
خان اغا ناره ما جی اغا	خان اغا ناره ما جی اغا	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
کچی خاله اذکما	کچی خاله اذکما	کنا	کنا
قاره ناره شی اغا	قاره ناره شی اغا	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
برجان ناره خورشید اغا	برجان ناره خورشید اغا	اسلاک چیخیر کیمر، جوده	کنا
حاجی عبیدی اغا	حاجی عبیدی اغا	کنا	کنا
حاجی احمد اغا	حاجی احمد اغا	کنا	کنا
قده اوغلی اغا	قده اوغلی اغا	کنا	کنا
زاده حاکم و رفعت اغا	زاده حاکم و رفعت اغا	کنا	کنا
سکرا اغا ناره ایزه اغا	سکرا اغا ناره ایزه اغا	کنا	کنا
سحر اغا ناره علی اذکما	سحر اغا ناره علی اذکما	کنا	کنا
فتاح اغا	فتاح اغا	کنا	کنا
ماور انقلی اهر اغا	ماور انقلی اهر اغا	کنا	کنا
ظریال اوغلی اهر اغا	ظریال اوغلی اهر اغا	کنا	کنا
نقال اهر اغا	نقال اهر اغا	کنا	کنا
حاجی دروید اغا	حاجی دروید اغا	کنا	کنا
نعمان اذکما	نعمان اذکما	کنا	کنا
شیر ناره و کامل اذکما	شیر ناره و کامل اذکما	کنا	کنا
شکره ناره	شکره ناره	کنا	کنا
ناظر اغا ناره علی اغا	ناظر اغا ناره علی اغا	کنا	کنا
حاجی عظیم اذکما	حاجی عظیم اذکما	کنا	کنا
نعمان اذکما ناره علی اغا	نعمان اذکما ناره علی اغا	کنا	کنا